

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. D.

przeciwko M. D. K.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 lipca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACz (...)

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) przyznaje adw. A.K. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Powód P. D. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 czerwca 2019 r. oddalającego jego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 26 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy odrzucił pozew, który powód złożył w sprawie o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 12 marca 2003 r.,

sygn. akt I C (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 8 września 2003 r. Powództwo skierowane było przeciwko pozwanej M. D. K. . Jako przyczynę odrzucenia pozwu Sąd Okręgowy wskazał prawomocne rozstrzygnięcie sprawy o to samo roszczenie (sygn. akt I C (...)), wszczętej w dniu 14 października 2003 r. i zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w R. z dnia 29 marca 2012 r. oddalającym powództwo. Sąd pierwszej instancji ustalił, że w obu sprawach powodem był P. D. , a pozwaną M. D. K. . Przedmiot sporu stanowiło żądanie pozbawienia w całości wykonalności tego samego tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 12 marca 2003 r. (sygn. akt I C (...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 8 września 2003 r. Wyrok Sądu Okręgowego w R. z dnia 29 marca 2012 r. jest wyrokiem prawomocnym, od którego powodowi nie przysługuje już żaden środek odwoławczy i korzysta on z przymiotu powagi rzeczy osądzonej. Skoro więc sprawa o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami została już prawomocnie osądzona - zachodziły przesłanki z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. do odrzucenia pozwu. Sąd Okręgowy zaznaczył, że powód w trakcie rozprawy w tej sprawie przyznał, że od chwili prawomocnego zakończenia sprawy I C (...) przed Sądem Okręgowym w R. nie wpłacił pozwanej żadnej kwoty na poczet zadłużenia ujętego w kwestionowanym tytule wykonawczym. Od chwili wydania wyroku z dnia 29 marca 2012 r. nie nastąpiła więc żadna zmiana okoliczności faktycznych.

Sąd Apelacyjny, do którego zażalenie skierował powód, podzielił pogląd Sądu pierwszej instancji. Potwierdził, że rozpoznawana sprawa jest tożsama ze sprawą prawomocnie zakończoną wyrokiem Sądu Okręgowego w R. z dnia 29 marca 2012 r. pod względem podmiotowym i przedmiotowym. Powodem w obydwu sprawach jest P. D. , pozwaną M. D. K. , żądanie dotyczy pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 12 marca 2003 r., sygn. akt I C (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 8 września 2003 r. Identyczna jest także podstawa faktyczna i prawna obu powództw. Powód w obydwu sprawach twierdził, że w dniu 30 sierpnia 2003 r. wpłacił M. D. kwotę 180 000 zł obejmującą 150 000 zł zasądzone na jej rzecz w punkcie V wyroku z dnia 12 marca 2003 r., sygn. akt I C (...), tytułem spłaty w ramach podziału majątku dorobkowego małżonków D. oraz 30 000 zł dobrowolnej

wpłaty dla syna stron, co miało wynikać z oświadczenia podpisanego przez pozwaną w dniu 30 sierpnia 2003 r. Podstawę roszczeń w obu sprawach stanowiło więc wygaśnięcie zobowiązania objętego tytułem wykonawczym na skutek jego wykonania - art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. W postępowaniu toczącym się w niniejszej sprawie przed Sądem Okręgowym w T. powód wskazał także na powstanie - po wydaniu tytułu egzekucyjnego i zamknięciu rozprawy - nowych, nie znanych wcześniej okoliczności, które dotyczyły popełnienia w toku postępowania karnego (sygn. akt II K (...)) toczącego się przed Sądem Rejonowym w R. fałszerstwa protokołu przez protokolantkę, a które to zmiany w protokole miały w jego ocenie wpływ na wydany wyrok skazujący powoda za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. Z kolei wyrok sądu karnego miał wpływ na wynik postępowania cywilnego, bowiem - jak twierdzi powód - w oparciu o ten wyrok Sąd cywilny nakazał powodowi zapłatę na rzecz M. D. kwoty 150 000 zł wraz z kosztami postępowania. W związku z tak sformułowaną podstawą obecnie złożonego pozwu Sąd uznał, że wskazywane przez powoda okoliczności nie mogły stanowić podstawy kolejnego powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. W istocie bowiem fakty powoływane przez powoda (wydanie wyroku karnego wskutek przestępstwa) dotyczą pośrednio poprzednio toczącego się postępowania cywilnego (sygn. akt I C (...)), w którym zapadł prawomocny wyrok oddalający powództwo P. D. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Takie argumenty powód mógłby podnosić przy wykorzystaniu innych środków procesowych, nie zaś w nowym powództwie, którego podstawę stanowi art. 840 § 1 punkt 2 k.p.c. W uzasadnieniu żądania skarżący nie powoływał się na inne okoliczności dotyczące wygaśnięcia zobowiązania, powstałe od czasu zakończenia sprawy sygn. akt I C (...), jak późniejsza spłata należności objętej tytułem wykonawczym, czy potrącenie z inną wierzytelnością wobec pozwanej, zwolnienie z długu itp. Powód nie podniósł w zażaleniu żadnych zarzutów mogących podważyć ocenę Sądu pierwszej instancji co do konieczności odrzucenia pozwu w badanej sprawie. Konkludując Sąd wskazał, iż w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w R. w dniu 29 marca 2012 r. zapadł prawomocny wyrok oddalający powództwo P. D. , od którego powód nie może wnieść środka odwoławczego i wyrok ten korzysta z powagi

rzeczy osądzonej, a zatem pozew w sprawie toczącej się pod sygn. akt I C (...) o to samo podlegał odrzuceniu.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., powód zarzucił mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy uchybienie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) (lub innemu równorzędnemu) do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie wniósł o uchylenie także poprzedzającego je postanowienia Sądu Okręgowego w T. z dnia 26 kwietnia 2018 r. (sygn. akt I C (...)) w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. (lub innemu równorzędnemu) do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Skarżący wniósł też o przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika powoda kosztów pomocy prawnej, udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, gdyż dotychczas koszty te nie zostały zapłacone w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę przyjęcia jego skargi przesłaną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to znaczy oczywistą zasadnością wniesionej skargi ze względu na to, że w niniejszej sprawie, chociaż

występują te same strony procesu i powód domaga się również pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, tj. wyroku Sądu Okręgowego w R. , I Wydział Cywilny, sygn. akt I C (...) wraz z klauzulą wykonalności, to jednak odmiennie niż uprzednio zaskarżył ten tytuł w zakresie pełnej kwoty (150 000 zł) objętej tym tytułem, nie zaś jedynie w zakresie kwoty 50.000 zł, jak uczynił poprzednio. Tym samym - w jego ocenie - w obydwu sprawach nie wystąpiła tożsamość roszczeń z uwagi na to, że przedmiot sporu nie był identyczny, mimo zaskarżenia tytułu wykonawczego w obu sprawach w całości. Różnica w wartości przedmiotu sporu przesądza jego zdaniem o oczywistej zasadności złożonej przez niego skargi.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że przynajmniej jedna ze wskazanych w niej podstaw kasacyjnych zasługuje na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać kwalifikowane naruszenie przepisów prawa przez sąd orzekający, a także to, że w jego wyniku zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910).

Wskazana przez skarżącego różnica wartości przedmiotu sporu nie przekonuje o oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej, bowiem oczywiste jest, iż jeśli nie można było ze wskazanych w uzasadnieniu orzeczenia powodów pozbawiać wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego w zakresie kwoty 50 000 zł (wymagalna rata spłaty), to tym bardziej nie jest możliwe w świetle wskazywanych, tych samych okoliczności faktycznych, pozbawienie tego samego tytułu wykonawczego wykonalności w większym zakresie tj. w zakresie kwoty 150 000 zł. Pamiętać należy, że podstawą argumentacji powoda w obydwu sprawach było twierdzenie, że przekazał pozwanej kwotę 180 000 zł w dniu 30 sierpnia 2003 r. i w ten sposób wykonał w całości i jednorazowo obowiązek uiszczenia spłaty na jej rzecz. Ponadto w obydwu sprawach powód domagał się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości, zróżnicowanie wskazanej wartości przedmiotu sporu nie znalazło więc odzwierciedlenia w treści zgłoszonego żądania.

W konsekwencji wskazana przez skarżącego podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiła. Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne przesłanki przesądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2, § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 8 pkt 6 i w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 68).